

EESTI KUNSTIAKADEEMIA
Kunstikultuuri teaduskond
Muinsuskaitse ja konserveerimise osakond

Hillar Kersa

LEPIKU TALU HOONETEKOMPLEKS JA VANAVARA

Lepiku talu, Kirna küla, Martna vald, Läänemaa

2015/2016 õppeaasta
Arhitektuuri konserveerimise ja restaureerimise täiendkoolituskursuse lõputöö

Harjumaa 2016

Autorideklaratsioon

Kinnitan, et olen koostanud antud lõputöö iseseisvalt ning seda ei ole kellegi teise poolt varem kaitsmisele esitatud.

Kõik töö koostamisel kasutatud teiste autorite tööd, olulised seisukohad, kirjandusallikatest ja mujalt pärinevad andmed on töös viidatud.

„.....” mail 2016. a.

.....
(allkiri)

Töö vastab kehtivatele nõuetele ja lubatud kaitsmisele:

„.....” mail 2016. a.

.....

Kaitstud hindele:

.....

„.....” mail 2016. a.

.....

SISUKORD

SISSEJUHATUS	5
AJALOOLINE ÜLEVAADE.....	7
REHIELAMU.....	10
Vundamendid ja sokkel	11
Seinad	12
Katus	16
Lagi	18
Avatäited	19
Põrandad	20
Küttekolded ja korsten	21
Viimistlus	21
LAUT	22
Vundament ja sokkel	23
Seinad	23
Katus	23
Avatäited	24
VILJAPEKSUKÜÜN	25
Vundament ja sokkel	26
Seinad	26
Katus	26
Avatäited	26
AIT	27
Vundament ja sokkel	28
Seinad	28
Katus	29
Avatäited	29
LAUT (hobused)	30
Vundament ja sokkel	31
Seinad	31
Katus	31
Avatäited	31

KUIVKÄIMLA	31
KELDER	32
KASVUHOONE	33
KAEVUMAJA	33
SAUNA VARE	34
TUULIKU ASUKOHT	34
KELDRI ASUKOHT	35
SALVKAEV.....	35
VANAVARA	36
Väärtuslikud eksponaadid	42
KOKKUVÕTE	45
KASUTATUD KIRJANDUS JA TEISED ALLIKMATERJALID:	46

SISSEJUHATUS

Lepiku talu asub Läänemaal Martna vallas Kirna külas. Tegemist on kobarkülaga, kus talud paiknevad kahel pool teed tihedalt koos.

Joonis 1 Kirna küla plaan

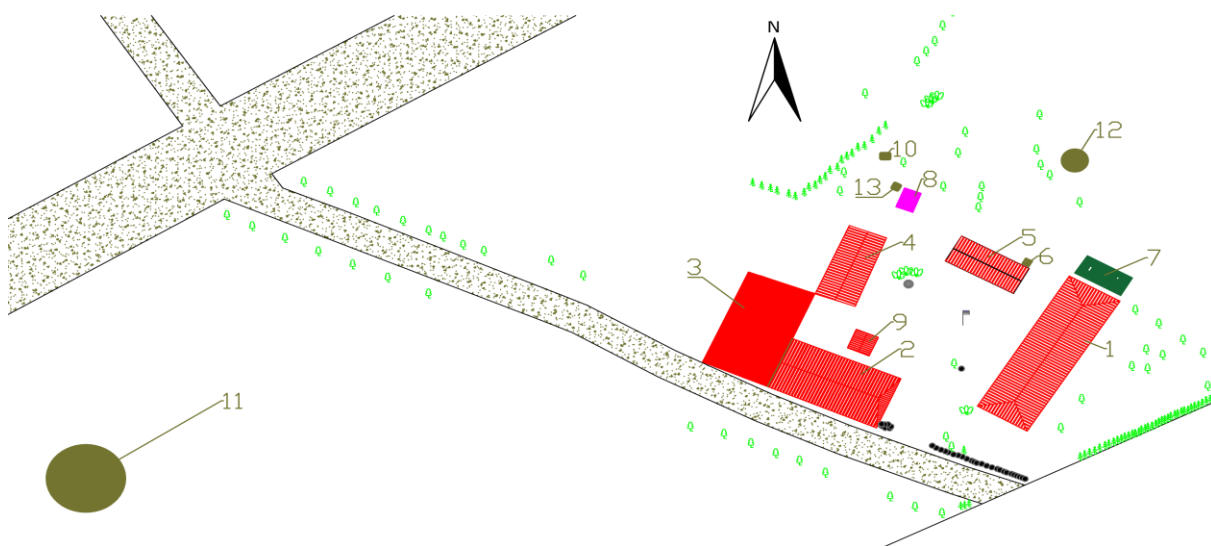
Talu kompleks paikneb vana asula kohal, mis on võetud muinsuskaitse alla. (Registri nr. 10032). Taluhooned asuvad kõrgema koha peal. Talu ümbritsevad põlispuud, õueaiamaad, kiviaiad. Talu asub viljakatel maadel, kus on hea lepa kasvukoht, sealt ka nimetus Lepiku.

Hoonete kompleks: rehielamu, laut, viljapeksuküün, ait, laut(hobused), kuivkäimla, kelder, kasvuhoone, kaevumaja, salvkaev. Säilinud ei ole tuulik, saun ja vana kelder.

Tabel 1, Hoonete andmed

Nr. plaanil	Ehitise nimetus	Esmane kasutus aasta	Ehitisealune pind (m2)
1	Rehielamu	1908	264
2	Laut	1935	201
3	Viljapeksuküün	1942	179
4	Ait	1910	73
5	Laut (hobused)	1910	79
6	Kuivkäimla	1965	2
7	Kelder	1992	30
8	Kasvuhoone	2010	12
9	Kaevumaja	1975	6
10	Sauna vare		
11	Tuuliku asukoht		
12	Keldri asukoht		
13	Salvkaev		
kokku			846

Joonis 2; Lepiku asendiplaan

Tegemist on minu sünnikoduga, kus oleme suguvõsaga aastaid talu maid hooldanud ja hooned remontinud. Samuti on meil suur kirk koguda vanavara, seda säilitades ja eksponeerides.

AJALOOLINE ÜLEVAADE

Tegemist on vana asula kohaga, kus muinasasula kultuurkiht pärineb II aastatuhandest. Kultuurikihist leitud savikillud asuvad Eesti Ajaloomuuseumis. Kultuurikiht on avastatud M. Mandeli ja S. Heldemaa poolt 12. aprillil 1981. a. Kinnismälestis on riikliku kaitse alla võetud 1.12.1997. Riikliku kaitse all on muinasasula koht ja 100 m ulatuses selle lähiümbrus.¹

Joonis 3, Kultuurimälestise ja kaitsevööndi ala

19. sajandil kuulus talu Suure-Lähtru mõisale. Mõisnik sõlmis sel ajal talunikega 6-aastased rendilepingud. Aastal 1883 hakkas talu rentima Jaan Leithal (1832-1915), kes juba kolm aastat hiljem, 1886, ostis koha päriseks. Talu maksis 1500 rubla sellest 990 rubla tasuti kohe ja 510 rubla jäädi võlgu.

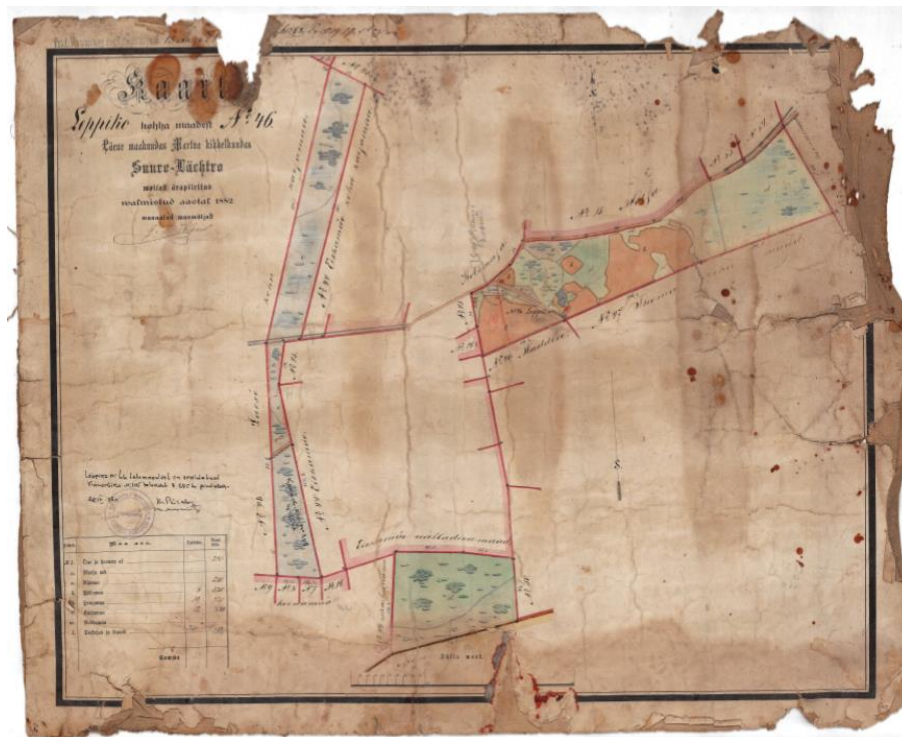

Pilt 1, Lepiku talu ostu-müügileping

¹ Muinsuskaitse register

Jaan ise uusi hooneid ei ehitanud vaid tasus mõisnikule võlgasid. 20. sajandi alguses päris talu Jaani poeg Jaan Leithal (1867-1961), kes hakkas talusse hoogsalt uusi hooneid ehitama. Esimesena ehitas ta 1908 aastal vana rehielamu asemele uue rehielamu. Rehielamu ehitamisel kasutati osaliselt vana maja palke. Kui vana rehielamu oli kortsnaga, siis ka uus rehielamu ehitati korstnaga. Sel ajal oli see veel uudne ehitustehniline lahendus. 1886 aasta andmetel oli külas 10-st talus vaid kahel korsten² Ometi elati talvel vaid rehetoas, kus asus maja ainuke küttekolle. Suviti soojaga elati kambrites.

Talu oli üks suuremaid ja jõukaimaid külas. Põllumaad olid viljakad ja pererahvas töökas. Põllumassiivid paiknesid talu läheduses ja olid viljakad. Karja- ja heinamaad olid küla peale ühised.

Joonis 4; Lepiku maakaart aastast 1882

Suurem osa sissetulekutest saadi vilja, kartuli ja piima müügist. Kartul müüdi mõisale, kes ajas sellest viina. Kui enne Teist Maailmasõda jäi maad väheseks, siis renditi seda juurde. Maa rentimine partorgilt päästis pererahva Siberisse saatmisest. Peale 1949.aasta küüditamist astus rahvas suure hooga kolhoosidesse. Ka Lepiku talu pererahvas astus kolhoosi. Talu maad, hooned (laut, viljaküün) ja loomad läksid Kaardiväe nimelisele kolhoosile. Talu viljapeksuküün kohaldati ümber lehmalaudaks. Talu lautadesse ja viljapeksuküüni toodi

² EAA 3761.201 Eesti vastastikuse Tulekindlustuse Selts

kolhoosi lehmad. Kolhoosi aastatel tegi suuremaid ümberehitusi kolmas koduväist peremees Aleksander Tiigimaa (1911-1995): paigaldas rehielamule uued suuremad aknad, ehitas ümber rehetoa (wc, saun, kaks eraldi tuba), uued küttekolded, ehitas sahvrisse suvetoa, kõrvalhoonetele uued eterniit katused ja rajas hoonesse vee ja kanalisatsiooni ühendused.

Peremees ise sai tööd kolhoosi raamatupidajana ja perenaine (Salme Tiigimaa) talusse toodud loomade kasvatajana. Perenaine pälvis oma suure töökusega mitmeid ENSV kõrgeid autasusid. 1960.a paiku toodi külasse elekter. 80. a alguses viidi kolhoosi lehmad uude Kirna suurfarmi. Eesti Vabariigi taassünniga tagastati talu hooned ja maad õigusjärgsetele pärijatele.

Joonis 5, Maa-amet asendiplaan hübriitkaart

REHIELAMU

Ehitusaasta 1908 a.

Hoone mõõdud 29,06 x 9,08

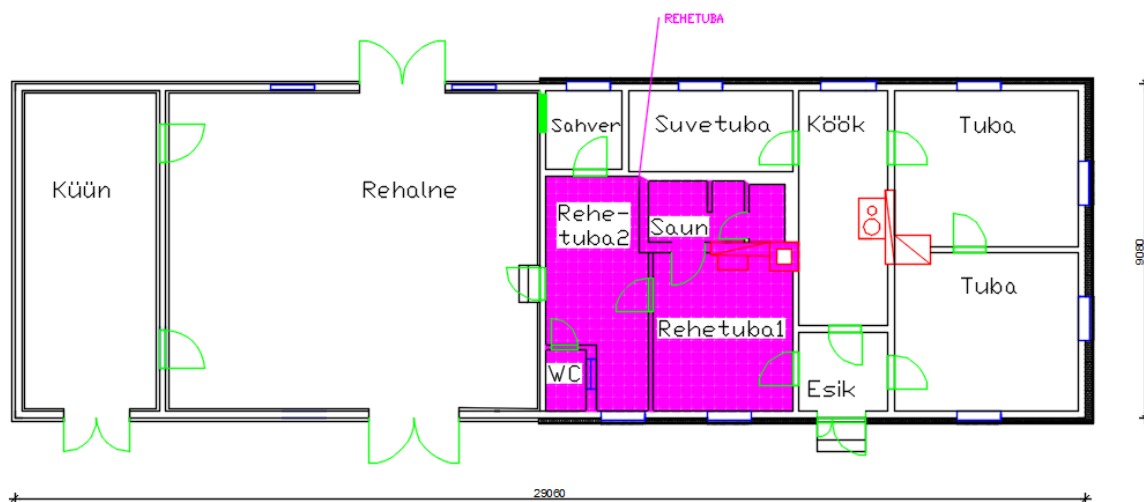
Hoone alune pind 264m²

Hoone kõrgus 7,2 m

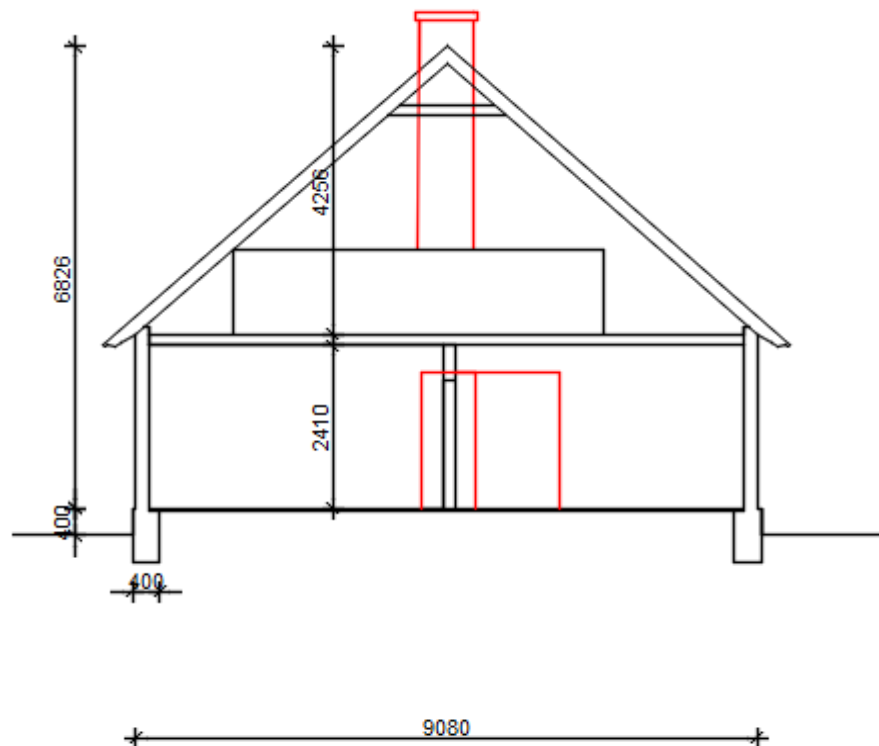

Rehetuba jaotati väiksemateks tubadeks ajavahemikus 1978-1980. Ehitati juurde saun, WC ja lammutati vana reheahi (säilis korsten). Praegune suvetuba oli algelt kasutusel sahvrina. Praegune sahver leidis algelt kasutust aganate ruumina. Sahvrist viis uks rehalsesse (palkidest kinni ehitatud).

Pilt 2, Otsavaade

Joonis 6, Rehielamu plaan

Joonis 7, Reheelamu lõige

Vundamendid ja sokkel

Vundament on enamikus laotud paekivist, osaliselt on kasutatud maakive. Kivid on seotud tsementlubimördiga ja krohvitud. Elamu osas on vundamendi kõrgus ca 400mm, lauda osas ca 800mm. Vundamendi müüri laius ca 360mm. Vundament on sammaldunud ja müüri vuugid on osaliselt tühjad, ilmastiku poolt välja „pestud“. Vundamendi praod viitavad külmakerkele.

Pilt 3, Sokkel vaade põhjast

Pilt 4, Sokkel vaade põhjast

Ettepanekud:

Puhastada müürid ja täita tühjad vuugid lubitsementmördiga. Soojustada vundament ümber perimeetri, krohvides lubitsementmördiga

Seinad

Eluhoone osas on hoone kirvega tahutud rõhtpalkidest, rehalse ja küüni osas ümarpalkidest. Hoone nurgad on ehitatud puhas- ehk tappnurkliitena. Palkide varad on tihendatud sambla ja takkudega. Palkidel on mädaniku ja putuka kahjustused. Suuremad puidu kahjustused on rehalse osas, mida nõukogude ajal kasutati loomalaudana.

Küüni ja rehetoa seintes on näha vanu palke, mis tõenäoselt pärinevad endisest reheelamust, mille kohale praegune maja on ehitatud.

Pilt 5, Seina vaade küünis

Pilt 6, Rehetoa pealne

2008. tehti elumaja fassaadi remont. Tööde käigus kaitsti palgid puidukaitse vahendiga, vahetati otsaseinas mädanenud akende alused palgid keramsiitplokkidega, soojustati, vahetati aknad ja paigaldati uus puit voodrilaud.

Pilt 7, Seina müüri vaade läänest

Pilt 8, Rehielamu vaade enne fassaadi remonti

Pilt 9, Rehielamu vaade peale fassaadi remonti

Maja küüni osa kõrge otsasein oli ilmastikule väga suurelt avatud ja seetõttu kahjustatud. 2010. aastal kaeti sein laudisega, et kaitsta hoone palke sademete ja UV kiirguse eest.

Pilt 10, Rehielamu vaade põhjast

Ettepanekud

Kaitsta ilmastikule katmata palke ja putuka kahjustusi puidukaitse vahenditega.

Katus

Majal on unkaukudega poolkelpkatus. Sarikateks, pennideks ja diagonaalsidemeteks on kasutatud ümarlatte. Puittarindite valmistamisel on kasutatud puitliiteid. Tarindid on liidetud puupunnidega.

Pilt 11, Pööningu vaade põhja suunas

Algselt oli katusematerjalina kasutusel pilliroog.

Pilt 12, Vaade loodest

1990. vahetati pilliroo katus lõunapoolsel küljel ja 2005. põhjapoolsel küljel eterniit katuse materjali vastu. Katusele paigaldati katusekate ja valgust läbi laskvad plaadid. Katuse kandvad konstruktsioonid on hästi säilinud.

Omapärased on sarika otsad, mis on meisterlikult vormistatud

Pilt 13, Sarika otsa vaade

Ettepanekud

Võimalusel taastada algupärane rookatus.

Lagi

Maja tala palgid on eluhoone osas tahutud kirvega ja rehalse osas ümarlattidest ehitatud. Kui eluhoone osas on talad hästi säilinud, siis rehalse osas on taladel suuremad putuka kahjustused. Rehalse osas vajab üks tala 2015. aastal välja vahetamist (talasse oli suure läbivajumisega tekkinud praod). Tala on asendatud kahe puidust prussiga 60x190, mis on omavahel ja sarikarika aluspuuga poltliidete abil seotud.

Pilt 14, Vaade liittalale

Eluhoone osas on paigaldatud must laudis servatud laetalade vahele. Laed on madalad, 2,4m. Laudis on pealt kaetud liivaga. Alt poolt on talad ja must laudis kaetud värvitud laudadega. Probleemiks on, et lagi on talvel külm ja vajab lisa soojustamist

Pilt 15, Vaade kambri laele

Ettepanekud

Puhastada laudis vanast õlivärvist. Viimistleda lagi linaõli värviga. Paigaldada laele lisa soojustus. Soovides tõsta lae kõrgust, demonteerida laudis ja liiv lae pealt. Paigaldada eemaldatud laudis talade peale. Vastava näite järgi on ehitatud väikese toa lagi.

Pilt 16, Vaade suvetoa laele

Avatäited

Hoonel on säilinud kaks toa tahvelust mõõtudega 910x1800. ja rehealuse uks 1100x1700, luugid ja väravad. Säilinud ukсед on madalad ja ei vasta tänapäeva nõuetele. Ülejäänud avatäited ei ole säilinud ja on aja jooksul vahetatud uute vastu.

Pilt 17, Vaade toa uksele esikust

Pilt 18, Vaade rehealse uksele

Pilt 19, Vaade kahe toa vahelisele uksele

Pilt 20, Vaade küünist parem poolsele luugile

Pilt 21, Vaade küünist vasak poolsele luugile

Põrandad

Säilinud on toa põrand, kus laua laius on kuni 27cm. Põrand on värvitud korduvalt õlivärvidega. Põranda aluskonstruktsioonideks on kasutaud ümarpalki, mis toetub suurtele kividele. Ümarpalkide vaheline ruum on täiteta. Põrand on talvel külm.

Pilt 22, Vaade toa põrandale

Ettepanekud

Märgistada vanad põrandalauad ja ettevaatlikult puitu vigastamata eemaldada põrandalaudis. Seejärel lammutada põranda alus. Ehitada uus soojustatud põranda aluskonstruktsioon kattes see vana põrandalauaga, millelt on eelnevalt eemaldatud vana õlivärv. Peale laudise paigaldust õlitada põrand.

Küttekolded ja korsten

Pilt 23, Vaade toa ahjule

Maja reheahi lammutati rehetoa ümber ehitamisel, säilis alumine osa korstnast, mis on laotud paekivist. Samas on alumine osa korstnast tuleohtlik, kuna on laotud vastu palkseina. Köögi ja tubade soojus saadakse pottahjust ja pliidist. Toa ahjul ja korstnalõõris on praod.

Ettepanek

Juhtida kuumad suitsugaasid korstna ülemisse osasse.

Ehitada uus korstnalõõr ja ahi. Ahju ehitamisel kasutada vanu ahjupotte.

Viimistlus

Algselt katmata palgid on tubades kaetud papiga, millele on kleebitud seitse kihti tapeeti. 80. aastatel on seinad kaetud puitkiudplaadiga ja viimistletud tapeediga. Esikus on palkide varad krohvitud tasaseks ja värvitud valgeks lubivärviga.

Pilt 24, Vaade toa tapeedile

Pilt 25, Vaade esiku viimistlusel

Ettepanekud:

Katta seinad tubades ja esikus pilliroo mattidega. Paigaldatud matid krohvida lubimördiga ja värvida lubivärviga

LAUT

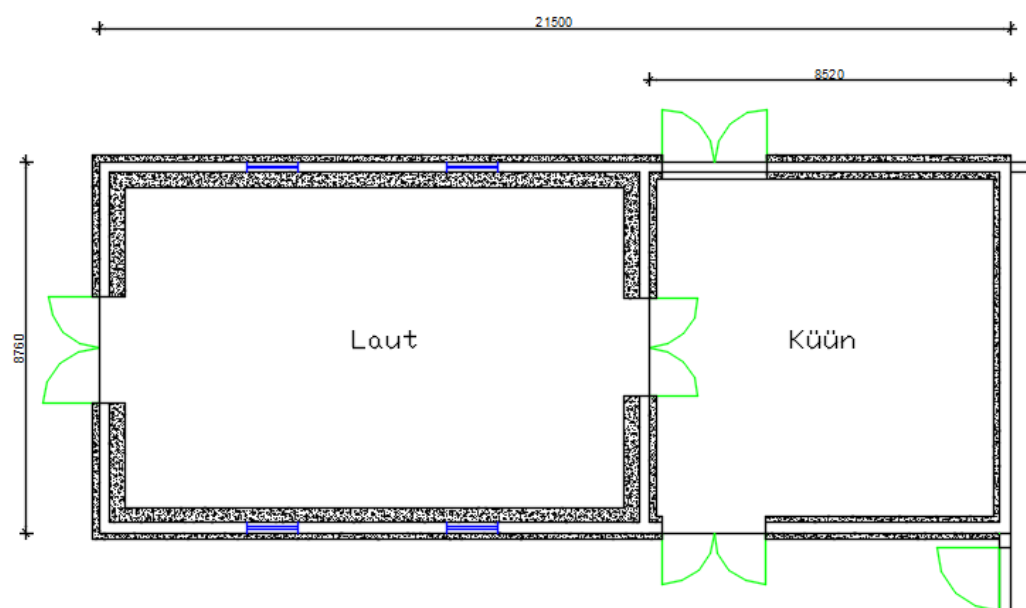
Ehitusaasta 1935 a.

Hoone mõõdud 21,5 x 8,7m

Hoone neto pind 154m²

Pilt 26, Vaade laudale lõunast

Joonis 8, lauda plaan

Vundament ja sokkel

Vundament ja sokkel on laotud tahutud maakivist. Müüri vuugid on osaliselt tühjad (ilmastiku poolt välja „pestud“). Maakivid on omavahel seotud lubitsement mördiga. Lauda osas on vundamendi kõrgus 1,2 m, küüni osas 0,7m.

Ettepanek

Puhastada müür ja täita tühjad vuugid lubitsementseguga.

Seinad

Hoone seinad on ehitatud ümarpalkidest, nurgad tappnurkliitena. Palkide varad on tihendatud samblaga. Palkidel on mädaniku ja putuka kahjustused. Suuremad puidu kahjustused on lauda osas. Seinad on osaliselt laiali vajunud. Edasise vajumise takistamiseks on seinad tõmbidega kinni tõmmatud.

Pilt 27, Vaade ida seinte tugevdamisele

Katus

Majal on unkaukudega poolkelpkatus. Sarikateks, pennideks ja diagonaalsidemeteks on kasutatud ümarlatte. Puittarindite valmistamisel on kasutatud puitliiteid. Tarindid on liidetud puupunnidega. Katuse kattena on kasutatud eelnevalt laastu kui roogu. Nii roog kui

ka laast on jäetud uue eterniitkatuse alla aluskattena. Sarika otste tegemisel on kasutatud sama mustrit, mis rehielamul.

Pilt 28, Vaade lauda pööningul

Avatäited

Säilinud on lauda väikese ruuduga aknad. Aknad on halvas seisukorras (raamid mädanenud, klaasi lahti)

Pilt 29, Vaade aknale

VILJAPEKSUKÜÜN

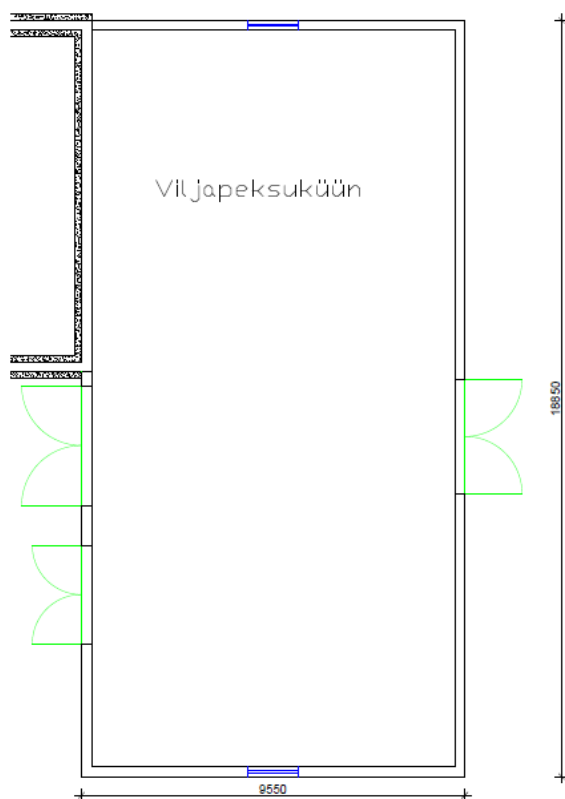
Ehitusaasta 1942 a.

Hoone mõõdud 18,8 x 9,5m

Hoone neto pind 166m²

Pilt 30, Vaade loodes viljapeksuküünile

Viljapeksuküün on ehitatud sõja aastatel lauda otsa. Ehitati kiirustades, nii et maja palgid võeti maha suvel. Peale kolhoosi astumist kohandati küün majandi lüpsikarjalaudaks. Tulenevalt maja ehitamisel palkide volest lõikamise ajast ja loomade pidamisega kaasnevast niiskusest, on puidul suured putukate ja mädaniku kahjustused. Loomalaudaks ehitamisel ehitati hoonele lagi ja puidust põrand raudkivi sillutise peale.

Joonis 9, Viljapeksuküüni plaan

Pilt 31, Säilinud osa lauda sisustusest

Vundament ja sokkel

Valatud betoonist 40cm kõrgune. Deformatsioonide ja külmakerke tagajärjel pragunenud. Ilmastik on betooni murendanud.

Seinad

Hoone seinad on ehitatud ümarpalkidest nurgad tappnurkliitena. Palkide varad on tihendatud samblaga. Palkidel on mädaniku ja putuka kahjustused. Seinad on põhjapoolsed osas osaliselt laiali vajunud. Edasise vajumise takistamiseks on seinad tõmbidega kinni tõmmatud.

Katus

Majal on viilkatus. Sarikatena, pennideks ja diagonaalsidemeteks on kasutatud ümarlatte. Puittarindite valmistamisel on kasutatud puitliiteid. Tarindid on liidetud puupunnidega. Katuse kattena on kasutatud eelneval roogu. Roog on jäetud uue eterniitkatuse alla aluskattena.

Avatäited

Säilinud on hoonel lauda väikese ruudulised aknad ja küüni väravad.

Ait

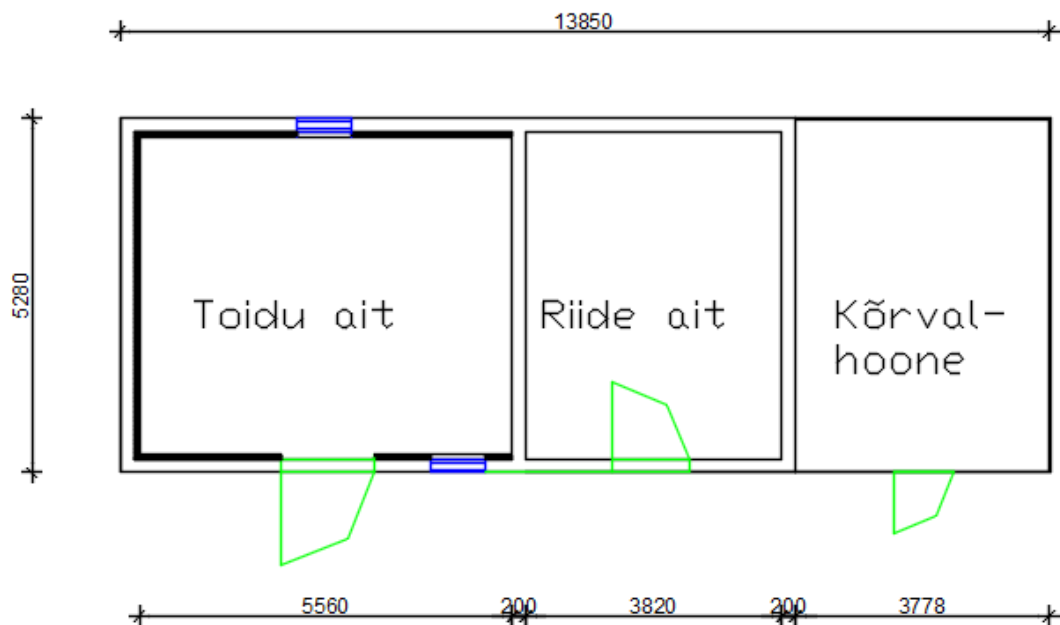
Ehitusaasta 1910 a.

Hoone mõõdud 13,8 x 5,3 m

Hoone neto pind 66 m²

Pilt 32, Vaade lõunast

Joonis 10, Aida plaan

Hoone on kolme osaline. Lääne poolses osas hoiti toitu, keskmises osas riideid ja ida poolses osas küttepuid. Hoone on ehitatud kolmes jaos. Esimesena on ehitatud riide aida pool ja seejärel toidu aida pool ja viimasena katusealune. Riide ait võib olla kunagise aida säilinud osa. Toidu aida osasse on ehitatud 2015 aastal suvetuba.

Vundament ja sokkel

Hoone on ehitatud suurte maakivide peale. Et stabiliseerida hoonet on toidu aida hoone osas juurde valatud kande seinte alla betoonis vundamendid postid.

Joonis 11, Vaade aida vundamentidele loodest

Seinad

Hoone seinad on ehitatud ümarpalkidest. Riide aida nurgad on ristnurgad ja toidu aida nurgad tappnurkliitena ehitatud. Palkide varad on tihendatud samblaga. Tänu sellele, et hoones ei ole kasvatatud loomi ja hoone on alt lahtine (tuulduv), on palgid hästi säilinud.

Pilt 33, Vaade põhjast

Katus

Majal on viilkatus. Sarikateks, pennideks ja diagonaalsidemeteks on kasutatud ümarlatte. Puittarindite valmistamisel on kasutatud puitliiteid. Tarindid on liidetud puupunnidega. Katuse kattena on kasutatud eelneval roogu. Roog on jäetud uue eterniitkatuse alla aluskattena.

Avatäited

Hoonel ei ole olnud aknaid vaid need on hiljem, 2015, ehitatud toidu aida osasse. Säilinud on aitade tammepuust ukseid koos suluste ja lukustusega. Uste alumistesse osasse on lõigatud avad kassi pääsemiseks aita. Riide aida ukse taha, mis avanes sisse poole, oli võimalik lükata toidu aidast tugevduspuu.

Pilt 34; Vaade riide aida uksele seest poolt

Pilt 35; Vaade toidu aida uksele

Pilt 36, Lisa riide aida uksele

LAUT (hobused)

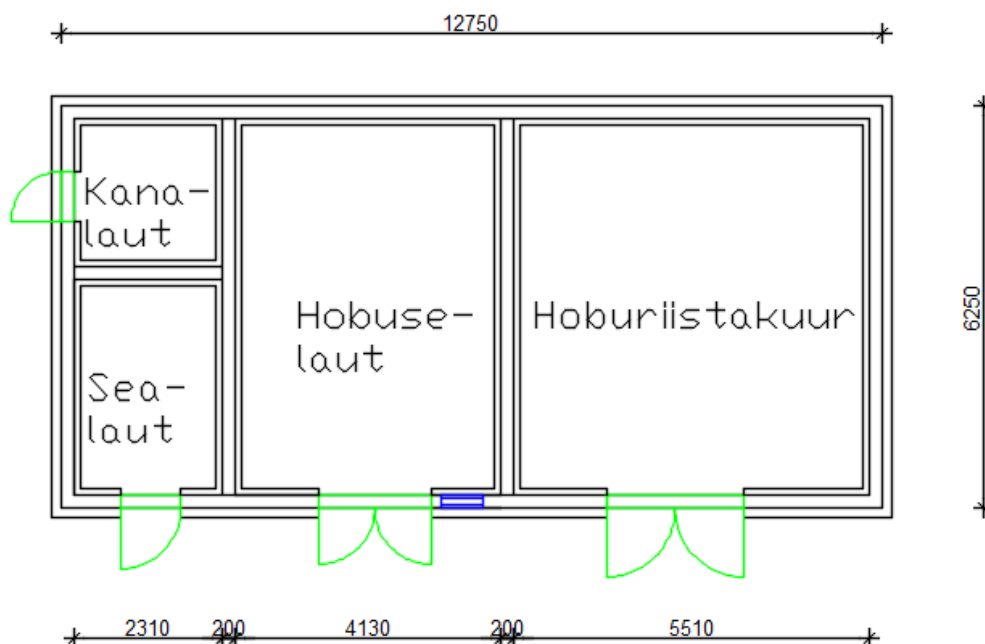
Ehitusaasta 1910 a.

Hoone mõõdud 13x6m

Hoone neto pind 71m²

Pilt 37; Vaade laudale läänest

Joonis 12, Lauda (hobused) plaan

Hoone on nelja osaline: sealaut, kanala, hobusetall, hoburiistakuur. Hoonel on suured putuka kahjustused.

Vundament ja sokkel

Laotud tahutud maakivist, kus on tehtud silikaat kivist parandusi. Müüri vuugid on osaliselt tühjad (ilmastiku poolt välja „pestud“), pragunenud ja välja vajunud. Omavahel on kivid seotud lubitsegment mõrdiga. Vundamendi kõrgus lauda osa on 0,7m ja kuuri osas 0,3m.

Ettepanek: puhastada müür ja täita tühjad vuugid lubitsegmentseguga.

Seinad

Hoone seinad on ehitatud ümarpalkidest nurgad ristnurkliitena. Palkide varad on tihendatud samblaga. Palkidel on mädaniku ja putuka kahjustused. Suuremad puidu kahjustused on lauda osas.

Katus

Majal on viilkatus. Sarikateks, pennideks ja diagonaalsidemeteks on kasutatud ümarlatte. Puittarindite valmistamisel on kasutatud puitliiteid. Tarindid on liidetud puupunnidega. Katuse kattena on kasutatud eelneval laastu. Laast on jäetud uue eterniitkatuse alla aluskattena.

Avatäited

Hoonel on säilinud algupärase uksed. Aknaid algselt hoonel ei olnud, vaid on hiljem juurde tehtud.

KUIVKÄIMLA

Ehitusaasta 1955 a.

Hoone mõõdud 0,9x1,3m

Hoone netto pind m²

Hoonel on puitkarkass, mis on kaetud väljast püstlaudisega. Sisustus on hästi säilinud.

Pilt 38, Vaade lõunast

Pilt 39; vaade seest

KELDER

Ehitusaasta 1992 a.

Hoone mõõdud 3x9 m

Hoone neto pind 27 m²

Hoonel on ehitatud 3m läbimõõduga monteeritavatest raudbetoonrõngastest. Eesruum on laotud põletatud kivist, mis on krohvitud tsementkrohviga. Hoone on kaetud turba ja mullaga.

Pilt 40, Vaade loodest

KASVUHOONE

Ehitusaasta 2010 a.

Hoone mõõdud 3x 4m

Hoone netto pind 12 m²

Ehitatud moodul teraskarkassist monteeritavale betoon vundamendile.

KAEVUMAJA

Ehitusaasta 1975 a.

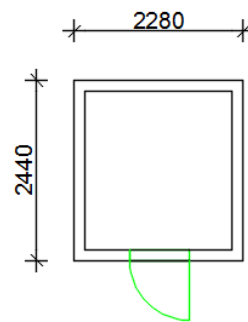
Hoone mõõdud 2,4x 2,3m

Hoone netto pind 5 m²

Puurkaevu sügavus 25m

Pilt 41, Vaade idast

Joonis 13, Kaevumaja plaan

Hoone vundament on laotud silikaltsiit kivist. Kandekonstruktsioonina on hoonel kasutatud puitkarkassi, mis on väljast ja seest kaetud püstlaudisega. Laudise vahe ja pööning on soojustatud saepuruga. Maja viilkatus on kaetud eterniidiga.

SAUNA VARE

Saun põles maha enne II Maailmasõda. Säilinud on sauna ahju müürid.

Pilt 42, Vaade edelast

TUULIKU ASUKOHT

Pukktuulik oli ehitatud hoonetest eemale põllule. Tuulik jäi tööta kolhoosi ajal seoses uute veskite kasutusele võtmisega. Tuulik lammutati 50 aastate esimesel poolel kolhoosi juhatuse soovil, et varustada kohaliku sigalat küttepuudega. Säilinud on üks paar veskikive.

Pilt 43, Vaade tuuliku asupaigale

Pilt 44, Veskikivi

Pilt 45; Vaade tuulikust enne lammutamist

KELDRI ASUKOHT

Asukohast leiab keldri ehitamisel kasutatud kive segamini põllu kivi koristamise kividega.

SALVKAEV

Läbimõõt 0,9-1,1m

Sügavus 2,2m

Kaev on vooderdatud raudkividega. Kaevukoogu puu on murdunud. Kaevu põhjas on muda.

Pilt 46 Vaade kaevurakketele

Pilt 47, Vaade kaevu

Ettepanekud:

Puhastada põhjast muda. Paigaldada kaevukoogule uus puu.

VANAVARA

Koos hoonetega on säilinud vanavara, mida on aegade jooksul restaureeritud, konserveeritud. Vanavara on eksponeeritud lauda ja viljapeksuküünis.

Pilt 48, Vaade eksponaatidest

Tabel 2, Eksponaatide nimekiri

Jrk. nr.	Nimetus	Arv	Ühik	Liik	Aeg
1	pommidega kell	2	tk	mööbel	20 saj. 1. pool
2	nagid	3	tk	mööbel	20 saj. 1. pool
3	voodiots	1	tk	mööbel	20 saj. 1. pool
4	peegel	3	tk	mööbel	20 saj. 1. pool
5	häll (puit)	1	tk	mööbel	19 saj.
6	häll (vitstest punutud)	1	tk	mööbel	20 saj. 1. pool
7	voodi	1	tk	mööbel	19 saj.
8	riidekapp	3	tk	mööbel	20 saj. 1. pool
9	toidukapp	1	tk	mööbel	20 saj. 1. pool
10	rohukapp	1	tk	mööbel	20 saj. 1. pool
11	kirstud	6	tk	mööbel	19 saj. kuni 20 saj. 1. pool
12	riiulid	2	tk	mööbel	20 saj. 1. pool
13	tool	5	tk	mööbel	20 saj. 1. pool
14	grammofon	3	tk	mööbel	20 saj. 1. pool
15	hoiukast	2	tk	mööbel	20 saj. 1. pool
16	laud	1	tk	mööbel	20 saj. 1. pool
17	raamitud pilt	1	tk	mööbel	20 saj. 1. pool
18	pajariputi	1	tk	mööbel	20 saj. 1. pool
19	ukseluk	1	tk	mööbel	20 saj. 1. pool
20	reha	1	tk	põllutöö	20 saj. 1. pool
21	aganareha	1	tk	põllutöö	20 saj. 1. pool
22	heinahang	1	tk	põllutöö	20 saj. 1. pool
23	tuulemasin	1	tk	põllutöö	20 saj. 1. pool
24	sirp	3	tk	põllutöö	20 saj. 1. pool
25	võsa kiin	2	tk	põllutöö	20 saj. 1. pool
26	käsi vaheltharija	1	tk	põllutöö	20 saj. 1. pool
27	külimit	6	tk	põllutöö	20 saj. 1. pool
28	puutööpink	2	tk	puutöö	21 saj. 1. pool
29	vasar	1	tk	puutöö	20 saj. 1. pool
30	höövel	2	tk	puutöö	20 saj. 1. pool
31	saehamba kaitse	1	tk	puutöö	20 saj. 1. pool
32	lusika kaabits	4	tk	puutöö	20 saj. 1. pool
33	kahemehe saag	2	tk	puutöö	20 saj. 1. pool
34	käsisaag	2	tk	puutöö	20 saj. 1. pool
35	kerilaud	2	tk	tekstiil	20 saj. 1. pool
36	kõiekeerutus juhtpakk	1	tk	tekstiil	20 saj. 1. pool
37	kerilaud loenduriga	2	kompl	tekstiil	20 saj. 1. pool
38	vokk	2	tk	tekstiil	20 saj. 1. pool

39	kardina kuivatus puud	1	kompl	tekstiil	20 saj. 1. pool
40	rullüstik	15	tk	tekstiil	20 saj. 1. pool
41	kangasteljed	2	kompl	tekstiil	20 saj. 1. pool
42	kraasimispüid	5	tk	tekstiil	20 saj. 1. pool
43	kraasimislaid	3	tk	tekstiil	20 saj. 1. pool
44	käärpuu	1	tk	tekstiil	20 saj. 1. pool
45	suga	3	tk	tekstiil	20 saj. 1. pool
46	kangaspuude lisatarvikud	13	tk	tekstiil	20 saj. 1. pool
47	sõetriikraud	5	tk	tekstiil	20 saj. 1. pool
48	vaalikurikas	1	tk	tekstiil	20 saj. 1. pool
49	vaalikaigas	4	tk	tekstiil	20 saj. 1. pool
50	pesurull	4	tk	tekstiil	20 saj. 1. pool
51	linarapsimismõök	7	tk	tekstiil	20 saj. 1. pool
52	kangastelgede süstal	3	tk	tekstiil	20 saj. 1. pool
53	kangastelgede süstla poolid	10	tk	tekstiil	20 saj. 1. pool
54	kraasid	1	tk	tekstiil	20 saj. 1. pool
55	pesunäpitsad	1	tk	tekstiil	20 saj. 1. pool
56	riidepuu	1	tk	tekstiil	20 saj. 1. pool
57	seina sooltops	1	tk	anumad	20 saj. 1. pool
58	pudelid	10	tk	anumad	20 saj. 1. pool
59	rohupudelid	14	tk	anumad	20 saj. 1. pool
60	savipotti	2	tk	anumad	20 saj. 1. pool
61	pali	5	tk	anumad	20 saj. 1. pool
62	tünnid	2	tk	anumad	20 saj. 1. pool
63	mõõdutoop (vasest)	1	tk	anumad	20 saj. 1. pool
64	saunakapad	3	tk	anumad	20 saj. 1. pool
65	võipütt	2	tk	anumad	20 saj. 1. pool
66	lähker	5	tk	anumad	20 saj. 1. pool
67	pott (malmist)	1	tk	anumad	20 saj. 1. pool
68	ämber	2	tk	anumad	20 saj. 1. pool
69	piimanõu puidus	1	tk	anumad	20 saj. 1. pool
70	piimanõud metallis	2	tk	anumad	20 saj. 1. pool
71	vann	2	tk	anumad	20 saj. 1. pool
72	küna	1	tk	anumad	20 saj. 1. pool
73	plekk-kruus	1	tk	anumad	20 saj. 1. pool
74	portselankruus	1	tk	anumad	20 saj. 1. pool
75	kastekann	1	tk	anumad	20 saj. 1. pool
76	pits	1	tk	anumad	20 saj. 1. pool
77	suhkrutoos (klaas)	1	tk	anumad	20 saj. 1. pool
78	õllekapp	2	tk	anumad	20 saj. 1. pool
79	savikauss	10	tk	anumad	20 saj. 1. pool
80	kann (savist)	1	tk	anumad	20 saj. 1. pool

81	pütt (kaanega)	1	tk	anumad	20 saj. 1. pool
82	veinikorv	1	tk	anumad	20 saj. 1. pool
83	korjanduskarp	1	tk	anumad	20 saj. 1. pool
84	riidevakk	2	tk	anumad	20 saj. 1. pool
85	punatud kott	1	tk	anumad	20 saj. 1. pool
86	kohver (vineer)	1	tk	anumad	20 saj. 1. pool
87	püssirohusarv	1	tk	anumad	20 saj. 1. pool
88	lõngakorv (vitstest punatud)	1	tk	anumad	20 saj. 1. pool
89	teetoos	1	tk	anumad	20 saj. 1. pool
90	võitoos	1	tk	anumad	20 saj. 1. pool
91	leivakorv	1	tk	anumad	20 saj. 1. pool
92	lõngakorv (traadist punatud)	1	tk	anumad	20 saj. 1. pool
93	puutallaga kingad	1	kompl	riietus	20 saj. 1. pool
94	tanu	1	tk	riietus	20 saj. 1. pool
95	sõduri pintsak (EV)	1	tk	riietus	20 saj. 1. pool
96	miilitsa vorm	1	kompl	riietus	20 saj. 2. pool
97	rahakott	4	tk	riietus	20 saj. 1. pool
98	pastlapaar	5	kompl	riietus	20 saj. 1. pool
99	kohviveski	1	tk	köögiriistad	20 saj. 1. pool
100	lusikatoorikud	9	tk	köögiriistad	20 saj. 1. pool
101	nui	2	tk	köögiriistad	20 saj. 1. pool
102	kohvimasina mehhanism	1	tk	köögiriistad	20 saj. 1. pool
103	nuga	1	tk	köögiriistad	20 saj. 1. pool
104	kahvel	2	tk	köögiriistad	20 saj. 1. pool
105	vorstinui koos lehtriga	1	kompl	köögiriistad	20 saj. 1. pool
106	vorstinui	2	tk	köögiriistad	20 saj. 1. pool
107	leivalabidas	5	tk	köögiriistad	20 saj. 1. pool
108	teelusikas	2	tk	köögiriistad	20 saj. 1. pool
109	kulp	2	tk	köögiriistad	20 saj. 1. pool
110	puulusikas	3	tk	köögiriistad	20 saj. 1. pool
111	linamasina ratas	2	tk	hoburiistad	20 saj. 1. pool
112	väikevanker	1	tk	hoburiistad	20 saj. 1. pool
113	rangid	2	tk	hoburiistad	20 saj. 1. pool
114	sadul	1	tk	hoburiistad	20 saj. 1. pool
115	vankri raam (heina veoks)	1	tk	hoburiistad	20 saj. 1. pool
116	look	5	tk	hoburiistad	20 saj. 1. pool
117	hobuserauad	12	tk	hoburiistad	20 saj. 1. pool
118	aisakell	4	tk	hoburiistad	20 saj. 1. pool
119	saan	2	tk	hoburiistad	20 saj. 1. pool
120	regi	1	tk	hoburiistad	20 saj. 1. pool
121	lehmakell	4	tk	hoburiistad	20 saj. 1. pool
122	aisad	4	tk	hoburiistad	20 saj. 1. pool

123	kuljused	2	tk	hoburiistad	20 saj. 1. pool
124	palgiveokelk	1	tk	hoburiistad	20 saj. 1. pool
125	looreha	1	tk	hoburiistad	20 saj. 1. pool
126	sõiduvanker	2	tk	hoburiistad	20 saj. 1. pool
127	pidulik sõiduvanker	1	tk	hoburiistad	20 saj. 1. pool
128	niiduk	1	tk	hoburiistad	20 saj. 1. pool
129	seajalapuu/äke	1	tk	hoburiistad	20 saj. 1. pool
130	ader	1	tk	hoburiistad	20 saj. 1. pool
131	lihakere riputuspuu	2	tk	majapidamisriist	20 saj. 1. pool
132	sõel	1	tk	majapidamisriist	20 saj. 1. pool
133	käsikivi	1	tk	majapidamisriist	20 saj. 1. pool
134	kühvel	3	tk	majapidamisriist	20 saj. 1. pool
135	riidehari	1	tk	majapidamisriist	20 saj. 1. pool
136	võimasin	2	tk	majapidamisriist	20 saj. 1. pool
137	viljakühvel	1	tk	majapidamisriist	20 saj. 1. pool
138	margapuu	2	tk	majapidamisriist	20 saj. 1. pool
139	jahusegamis pulk	1	tk	majapidamisriist	20 saj. 1. pool
140	kaelkoogud	1	tk	majapidamisriist	20 saj. 1. pool
141	konks	2	tk	majapidamisriist	20 saj. 1. pool
142	puidust blokk	2	tk	majapidamisriist	20 saj. 1. pool
143	termomeetri korpus	1	tk	majapidamisriist	20 saj. 1. pool
144	nahkluis	1	tk	varia	20 saj. 1. pool
145	jõulusokk	1	tk	varia	20 saj. 1. pool
146	ahing	1	tk	varia	20 saj. 1. pool
147	lokitangid	1	tk	varia	20 saj. 1. pool
148	uss-konks	1	tk	varia	20 saj. 1. pool
149	kivi rist	1	tk	varia	20 saj. 1. pool
150	katuselasn/katuselabidas	1	tk	varia	20 saj. 1. pool
151	talu nime šabloon	1	tk	varia	20 saj. 1. pool
152	kärbselõks	1	tk	varia	20 saj. 1. pool
153	raamatud	48	tk	varia	20 saj. 1. pool
154	kataloog	24	tk	varia	20 saj. 1. pool
155	ajakiri	103	tk	varia	20 saj. 1. pool
156	ajalehed	91	tk	varia	20 saj. 1. pool
157	heliplaat	24	tk	varia	20 saj. 1. pool
158	aidavõti	5	tk	varia	20 saj. 1. pool
159	uksevõti	19	tk	varia	20 saj. 1. pool
160	kingaliist	4	tk	varia	20 saj. 1. pool
161	käärid	1	tk	varia	20 saj. 1. pool
162	naaskel	1	tk	varia	20 saj. 1. pool
163	kingsepakruustangid	1	tk	varia	20 saj. 1. pool
164	kirka (veskikivi)	1	tk	varia	20 saj. 1. pool

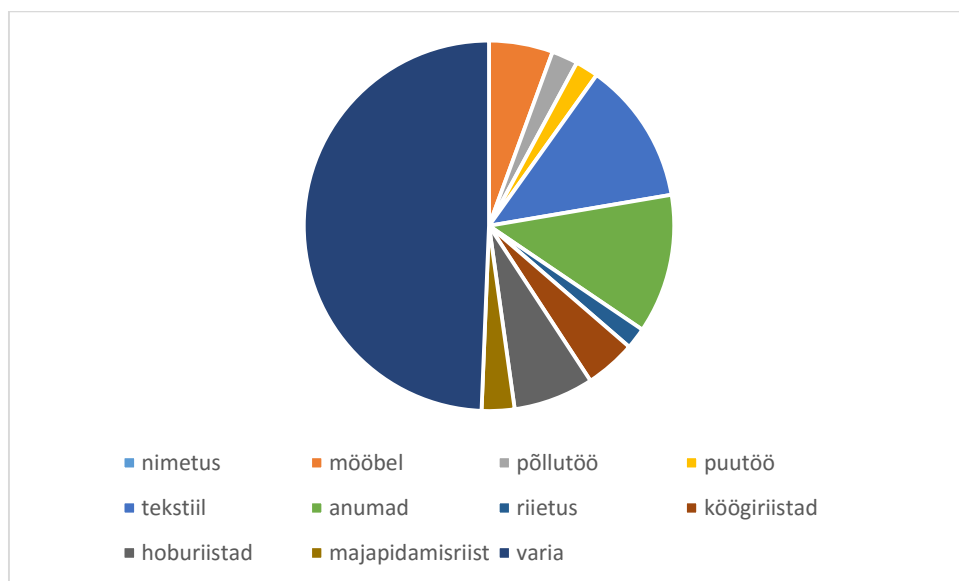
165	latern	2	tk	varia	20 saj. 1. pool
166	tormilatern	3	tk	varia	20 saj. 1. pool
167	petrooliumlamp (klaasmahuti)	1	tk	varia	20 saj. 1. pool
168	lauamäng	1	tk	varia	20 saj. 1. pool
169	petrooliumlamp (plekkmahuti)	1	tk	varia	20 saj. 1. pool
170	pesumasin Riga	2	tk	varia	20 saj. 2. pool
171	televiisor	1	tk	varia	20 saj. 2. pool
172	ratastool	1	tk	varia	20 saj. 2. pool
173	raadio	2	tk	varia	21 saj. 2. pool

kokku 699 tk

Tabel 3, Eksponaatide kokkuvõte

nimetus	arv	ühik
mööbel	39	tk
põllutöö	16	tk
puutöö	14	tk
tekstiil	87	tk
anumad	85	tk
riietus	13	tk
köögiiriistad	31	tk
hoburiistad	49	tk
majapidamisriist	20	tk
varia	345	tk

Tabel 4, graafik

Väärtuslikud eksponaadid

Häll nr.6

Hälli saab nii lakke riputada, kui ka põrandal kiigutada. Sellest hällist on mitu põlvkonda lapsi suureks sirgunud.

Pilt 49, Vaade hällile

Kirstud nr.11

Eesti kombestik kogus pruut tüdrukueast saati isevalmistatud esemeid kaasavaraks spetsiaalsesse kirstu. Samuti hoiti riide esemeid kirstudes. Talus on mitme põlvkonna kirstud, mis osaliselt pärineva 19 sajandist.

Pilt 50, Vaade kirstudele

Külimit nr. 27

Suur kollektsioon külimeid.

Pilt 51, Vaade külimitele

Õllekapp nr. 78

Meisterlik puusepa töö. Sang ja anuma laud on valmistatud ühest puust. Kaanel kasutatud rahvusornamentikat.

Pilt 52, Vaade õllekapale

Leivalabidas nr.107

Suur kollektsioon leivalabidaid. Pärineb ajast kui maja reheahjus küpseti leiba.

Pilt 53, Vaade leivalabidatele

Pidulik sõiduvanker nr.127

Vankrit kasutas pererahvas pühapäeval kirikus käimiseks ja teistel pidulikel väljasõitudel.

Pilt 54, Vaade vankrist

KOKKUVÕTE

Talu hoonete kompleks on 130 aasta jooksul suures osas hästi säilinud nii tehniliselt kui terviklikust silmas pidades. Aja jooksul on muutunud hoonete funktsionaalsused, suur väljakutse on leida suurele hoonete kompleksile uus rakendus. Edasisi renoveerimistöid planeerida nii, et võimalikult suures osas kasutada algupäraseid materjale ja traditsioonilisi töövõtteid, et säiliks hoonete kompleksi väline ilme. Omaette väärtus on valdavalt eelmise sajandi algusest pärinev vanavara säilitamine ja eksponeerimine tulevastele põlvkondadele. Lõputööga sai inventariseeritud hooned, vanavara ja hinnatud nende seisundit. Samuti sain juurde hulga teadmisi talu ajaloost. Kõik see on vajalik, et anda edasi pärandid tulevastele põlvkondadele.

KASUTATUD KIRJANDUS JA TEISED ALLIKMATERJALID:

- Joosep Metslang, Vana maamaja
- Rait Talvoja, Lähtru vald Läänemaal
- Karl Tihase, Eesti talurahvaarhitektuur
- Heiki Pärdi, Eesti Talumaja lugu
- Muinsuskaitseamet, 10032 Asulakoht, kuupäev 08.04.2016,
<http://register.muinas.ee/public.php?menuID=monument&action=view&id=10032>